

SEÇİMLERE İLİŞKİN BAZI GÖZLEMLER

Aydınlık Dergisi, 4 Nisan 2004

Yıldırım Koç

İnsanlar siyasal tercihlerini neye göre belirler? Sınıfları, etnik kökenleri, dini inançları, aşiret veya cemaat-tarikat bağları, milli duyguları (vatan sevgisi, bağımsızlık tutkusu, v.b.), hısım-akrabalık-hemşehrilik ilişkileri, iktidardaki siyasal partinin başarısı veya hataları, güvenilir ve güçlü alternatiflerin varlığı, genel ekonomik durum, korkular, kaygılar, beklentiler. Bu listeyi uzatmak olanaklı.

Peki, yerel seçimlerde sınıf bilinci ve tavrı, siyasal tercihlerin belirlenmesinde etkili oldu mu? Olmadı. İşçi sınıfı da, kırsal kesimdeki küçük üreticilik de, kentlerdeki esnaf-sanatkar da sınıf çıkarları doğrultusunda oy kullanmadı; veya bu unsurun etkisi çok sınırlı kaldı. Siyasal tercihlerde diğer etmenler belirleyici oldu. Güneydoğu'da bir laf vardır: "Biz ya dine, ya dile oy veririz" derler. Örneğin, Kürt kökenliler arasında bu defa genel eğilim "dine" oy vermek biçiminde ortaya çıktı. Tarikat-cemaat ilişkileri de etkili oldu. Hele, özelleştirmeler yoluyla sosyal devletin yok edilmesi ve özellikle de eğitim ve sağlık alanlarında kamu hizmetlerinde ortaya çıkan büyük eksiklikler, tarikatların ve cemaatlerin, vakıflar aracılığıyla hizmet sunma ve etki alanı yaratma çabalarını güçlendirdi. Dini inançla ekonomik çıkar ilişkilerinin bütünleştiği durumlarda da AKP lehine bir tablo çıktı.

Ancak genellikle gözlerden kaçan bir nokta var. Tarhan Erdem, seçimlerden kısa bir süre önce, 6 Mart 2004 günü uygulattığı anketin sonuçlarını açıkladı. 28 Mart gecesi, bu anketlerin ne kadar yanlış olduğu konusunda da değerlendirmeler yapıldı. Peki, bu anketler gerçekten yanlış mıydı? Yoksa, acaba, anketlerin uygulandığı 6 Mart ile seçimlerin yapıldığı 28 Mart arasında seçmenlerin tercihlerinde önemli bir kayma mı yaşandı?

Recep Tayyip Erdoğan, 31 Mart 2004 günlü Milliyet Gazetesi'nde yayınlanan demecinde, "Kıbrıs meselesi başına çok iş açtı; son seçimlerde 6 puanımı MHP'ye ve muhalefete kaptırdım" dedi. Sayın Başbakan'ın açıklaması son derece önemli. Kanımca, 6 Mart'ta uygulanan anketlerin Sayın Erdem tarafından açıklanan sonuçları, 6 Mart'taki durumu oldukça doğru olarak yansıtıyordu. Ancak, kamuoyumuz Mart ayında Kıbrıs konusunu yaygın bir biçimde tartışmaya başladı. Seçimlerde de CHP, MHP, DYP ve SP, bu konuya ağırlık verdi. Üç haftalık süre içinde Kıbrıs konusunun AKP'ye verdiği zarar, 6 puanın bile üstündedir.

Bu durumdan ne gibi bir sonuç ve geleceğe ilişkin değerlendirme çıkarılabilir.

Türkiye, günümüzde Cumhuriyet tarihinin en büyük saldırısıyla karşı karşıyadır. Bu saldırının kapsamı ve boyutu açıklık kazandıkça, toplumda bir saflaşma ortaya çıkmaktadır. Bir tarafta, Türkiye Cumhuriyeti'nin bütünlüğünü ve bağımsızlığını, laik ve demokratik sosyal hukuk devletini savunanlar var. Diğer tarafta da, emperyalistler, büyük sermaye, Türkiye'yi parçalamaya çalışan bölücüler ve ulusu reddeden ümmetçiler ittifakı. Bir tarafta milliciler, diğer tarafta gayri-milliciler.

Bu yeni saflaşmanın ortaya çıkmasında sancılar hala sürüyor. İnsanlarımızın önemli bir bölümü dünyaya hala Soğuk Savaş döneminin şartlandırmaları temelinde bakıyor. Ancak, değişim, sancılı da olsa çok hızlı. Kıbrıs konusu, bu süreci daha da hızlandırıyor. Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısı üzerindeki tartışmalar da aynı çerçevede. Önümüzdeki aylarda, bazı Anayasa değişiklikleri ve Ege sorunu gündeme geldiğinde, bu saflaşma daha da netleşecek. Bu nedenlerle, sayın Başbakan'ın Kıbrıs tartışmalarının kendisine 6 puan kaybettirdiği saptaması doğrudur. Kıbrıs konusundaki yeni gelişmeler, Ege sorunu, kökü dışarıda Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısı da aynı etkiyi yaratacaktır. Toplumumuzdaki yeni saflaşma her geçen gün daha netleştikçe, AKP'nin işi o kadar zorlaşacaktır.